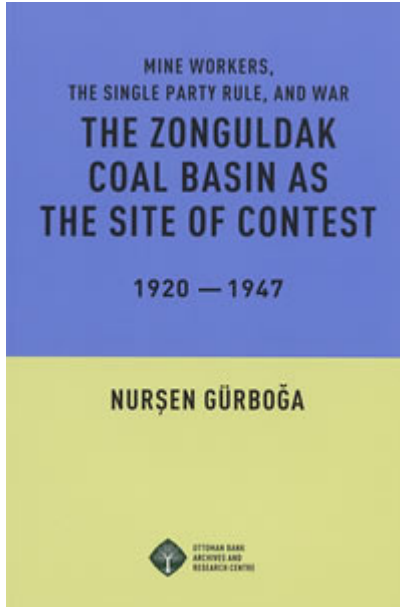

Yayınlar - Yarışma Yayınları

- "The Zonguldak Coal Basin as the Site of Contest (1920-1947)", Nursen Gürboğa.
- "Dicle ve Fırat'ta Seyr-i Sefain İmtiyazı Teşebbüsü (1909-1913)", Burcu Kurt
- "Uluslararası Sermaye ve Osmanlı Maliyesi, 1820-1875", Hüseyin Al.
- "Memalik-i Osmaniye Duhanları Müsterekü'l-Menfaa Reji Şirketi. Trabzon Reji İdaresi", Filiz Diğiroğlu.
- "European Department Stores and Middle Eastern Consumers. The Orosdi-Back Saga", Uri M. Kupferschmidt.
- "Women, War and Work in the Ottoman Empire: Society for the Employment of Ottoman Muslim Women (1916-1923)", Yavuz Selim Karakışla.
- "Tezyid-i Varidat ve Tenkih-i Masarifat: II. Abdülhamid Döneminde Mali İdare", Ö. Faruk Bölükbaşı.
- "Trade Letters as Instances of Economy, Ideology and Subjectivity", Aliye F. Matar acı.
- "Bir Galata Bankerinin Portresi: George Zarifi, 1806-1884", Murat Hulkiender
- "Osmanlı Dış Borçları ve Gözetim Komisyonları, 1854-1856", Şevket K. Akar, Hüseyin Al
- "The Imperial Ottoman Bank in Salonica: the First 25 Years, 1864-1890", John Karatzoglou

Mine Workers, the Single Party Rule, and War

The Zonguldak Coal Basin as the Site of Contest (1920-1947)

Nursen Gürboğa

İstanbul, 2009
ISBN 978-9944-731-19-5

Maden İşçileri, Tek Parti Yönetimi ve Savaş Bir Mücadele Alanı Olarak Zonguldak Kömür Havzası (1920-1947)

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2006 - 2007'te doktora tezi kategorisinde birincilik ödülü.

Ereğli-Zonguldak kömür havzası, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türkiye'nin maden kömürü kaynağı oldu. Bölge, 19. yüzyılın son çeyreğinde bir kömür havzası olarak şekillendi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin en büyük sanayi merkezlerinden biri oldu. Bazen zorla bazen gönüllü olarak kömür ocaklarının yeraltı iş gücü kaynağını oluşturan havzanın erkek nüfusu, bu süreçte geçimlik tarımsal üretimle kömür madenciliği arasında geçici çalışma örüntüleri geliştirdiler. Bu işçiler, Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet Türkiye'si

tarihinde yer alan pek çok siyasi, ekonomik ve sosyal değişime tanıklık etmiş olsa da, geçici çalışma örüntüleri değişmemiş olarak kaldı.

Erken Cumhuriyet yıllarındaki "Milli Ekonomi" politikası ve tek parti yönetiminin devletçi sanayileşme girişimleri, kömür madenciliğinin sermaye ve emek boyutlarının yeniden yapılandırılmasını gerektirdi. Bu çabalar, 1940'ta kömür madenciliğinin devletleştirilmesi ve havzada iş mükellefiyeti rejiminin kurulmasıyla sonuçlandı. İş mükellefiyeti, devlet ve havza sakinleri arasındaki ilişkileri gerilimli bir zemine taşıdı.

Ereğli-Zonguldak kömür havzası, tek parti dönemindeki emek-sermaye-devlet ilişkilerinin bir mikrokozmozudur. Elinizdeki bu çalışma, 1920-1947 yılları arasında kömür madeni işçileri, maden işletmeleri ile devlet arasındaki ilişkilere ve tek parti rejiminin emek politikalarına odaklanarak, bu mikrokozmozun kapsamlı bir analizini sunar. Çalışmanın amacı havza tarihinin kurucu aktörlerinden biri olan maden işçilerinin kendi tarihlerinin oluşumunda oynadıkları etkin rolü açığa çıkarmaktır.

Osmanlı Irak'ında İngiliz Nüfuzuna Tepkiler
Dicle ve Fırat'ta Seyr-i Sefain İmtiyazı Teşebbüsü (1909-1913)

Burcu Kurt

İstanbul, 2009
ISBN 978-9944-731-17-1

Osmanlı bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık ve Finans Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen, Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2006-2007'de makale kategorisinde birincilik ödülü.

Bu kitap, Osmanlı Irak'ında bir Osmanlı-İngiliz Seyrisefain Şirketi kurulması tasarıları ile bunun neticesinde İngiliz nüfuzuna karşı ortaya çıkan ve başını büyük ölçüde bölge tüccarlarının çektiği geniş katımlı protesto gösterilerini konu ediyor. Özellikle Bağdat ve civarında yoğunlaşan bu eylemlere yerel tüccarlar bazındaki katılım bu dönemdeki merkez-çevre ilişkilerine ışık tutarken, bu tüccarların ve onların öncülüğünde hareket eden halkın kullandığı dil de dönemin genel eğilimi olan Arap milliyetçiliğinin aksine Osmanlı söylemin altını çiziyor. Mahalli eşrafın başı çektiği ve hiçbir din ve mezhep ayrımı yapılmaksızın Bağdat ve Basra vilayetlerinin büyük kesiminin neredeyse bir bütün halinde katıldığı bu tepkilerde İngiltere'nin bölgedeki nüfuzuna yönelik vurgular da mercek altına alınıyor.

Büyük ölçüde arşiv malzemesine dayanan bu çalışma, şu ana kadar bölgedeki hareketlilikleri Arap milliyetçiliği çerçevesiyle sınırlandıran bakış açısına bir alternatif sunmayı amaçlıyor.

Uluslararası Sermaye ve Osmanlı Maliyesi, 1820-1875

Hüseyin Al

İstanbul, 2007
ISBN 978-9944-5518-7-8

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2004-2005'te doktora tezi kategorisinde mansiyon ödülü.

Uluslararası finans piyasalarının "altın çağı" olarak genel kabul gören 19. yüzyıl, Batı Avrupa merkezli sermayenin kendi bölgesi dışına çıkarak dünya yüzeyine yayıldığı bir döneme denk düşer. Batı Avrupa sermayesinin yöneldiği alanların başında ise bağımsızlıklarını yeni kazanan veya daha önce borçlanma ilişkisine girilmeyen devletler gelmektedir. Özellikle yüzyılın başlarında eski İspanyol sömürgesi olan Latin Amerika ülkelerinin bağımsızlıklarını kazanarak uluslararası finansal piyasalarla borçlanma ilişkisine girmeleriyle başlayan süreç, piyasalarda yaşanan krizlerle kısa aralıklı kesintilere uğramakla birlikte, yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir.

Elinizdeki bu çalışma, 19. yüzyıl boyunca Batı Avrupa dışında kalan ülkelerin genel olarak bu piyasalardan borçlanma girişimlerini ve borçlanma koşullarını karşılaştırırken, Osmanlı Devleti'nin yaptığı dış borçlanmaların diğer ülkelerin dış borçlanmalarıyla ortak ve farklı yönlerini ortaya koymakta ve devletin bu süreçte yabancı tahvil sahipleriyle yaşadığı sorunları incelemektedir.

***Memalik-i Osmaniye Duhanları
Müsterekü'l- Menfaa Reji Şirketi. Trabzon
Reji İdaresi (1883-1914)***

Filiz Diğiroğlu

İstanbul, 2007
ISBN 978-9944-5518-8-5

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2004-2005'te yüksek lisans tezi kategorisinde birincilik ödülü.

Osmanlı tütün tekeli elinde bulunduran Tütün Rejisi, Osmanlı Devleti'nin Kırım Harbi'yle başlayan dış borçlanma sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıktı. Bu yüzden devletin borçlarına karşılık kurulan Düyun-ı Umumiye İdaresi'nden Reji Şirketi'ne devredilen Osmanlı tütünleri idaresi ve Reji Şirketi'nin uygulamaları son dönem Osmanlı iktisadi ve sosyal tarihi çalışmaları bakımından oldukça önemlidir; çünkü Osmanlı Devleti'nin tütün işletme yetkisini yabancı sermayeye dayalı üçlü bir konsorsiyuma vermesi, kendine has özellikleri olan bir tür özelleştirme modelidir.

1883'te kurulan Reji kısa sürede teşkilatlandı ve tütün ziraatını kontrol edebilmek amacıyla Selanik, İzmir, Halep, Samsun gibi önemli tütün üretim merkezlerinde faaliyete başladı. Trabzon tütün tekeli yönetmeye başlamasının ardından başta Samsun Tütün Fabrikası olmak üzere Samsun Tütün İşkesesi ile çarşılar, ambarlar, depolar, tütün fabrikaları, imalathaneler, bayiler, tütün borsası, tütün kaçakçılığı, kolcular ve diğer Reji kurumları iktisadi ve sosyal bir ilişkiler ağı, bir varlık olarak ortaya çıktı.

Büyük ölçüde arşiv ve süreli yayın malzemesine dayalı olarak hazırlanan bu çalışma, Reji İdaresi'nin 1883-1914 yılları arasında Trabzon ve Samsun'daki faaliyetlerini bir bütün olarak inceleyip değerlendirmeyi hedeflemektedir.

European Department Stores and Middle Eastern Consumers: The Orosdi-Back Saga

Uri M. Kupferschmidt

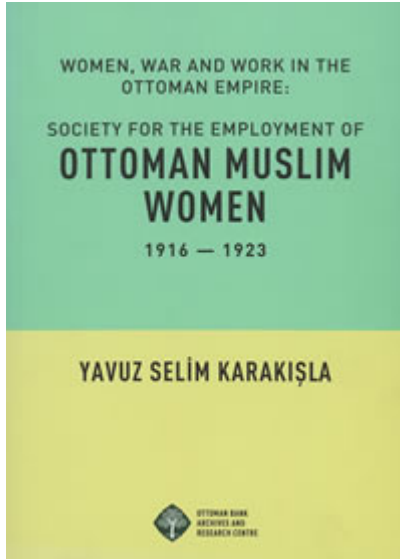
İstanbul, 2007
ISBN 978-9944-5518-9-2

Avrupalı Büyük Mağazalar ve Orta Doğulu Tüketiciler: Orosdi-Back Efsanesi

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2004-2005'te bilimsel makale ödülü.

19. yüzyılın küreselleşen dünyasında, Orosdi-Back, İstanbul, Kahire, Beyrut, Tunus ve Bağdat'taki mağazalarıyla tanınan bir ticari işletme haline geldi. Macar subayı Adolf Orosdi, Osmanlı İmparatorluğu'na sığınarak 1855 yılında Galata'da ilk giyim mağazasını açtı. Avusturya-Macaristan kökenli Back ailesiyle birlikte, Orosdi ve oğulları başka yerlerde de benzer mağazalar açtılar.

Merkez mağazaları 1888 yılında Paris'e kayıtlı olduğunda, Filibe, Bükreş, Selanik, İzmir, Kahire, İskenderiye, Tanta ve Tunus gibi şubelerde çoktan şubelerini açmışlar ve Avrupa'nın sınai ve ticari merkezleriyle ticarete başlamışlardı. Açtıkları şubelerle iş hacimleri toptan satıştan perakende satışa doğru yol aldı ve Ortadoğu'nun mağazalar zincirine özgün katkılarda bulundu.

Women, War and Work in the Ottoman Empire: Society for the Employment of Ottoman Muslim Women (1916-1923)

Yavuz Selim Karakışla

İstanbul, 2005
ISBN 975-98125-6-8

Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadın ve Çalışma Hayatı, Kadınları Çalıştırma Cemiyeti, 1916-1923

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık ve Finans Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2002'de doktora tezi kategorisinde birincilik ödülü.

14 Ağustos 1916'da İttihad ve Terakki Cemiyeti, Enver Paşa'nın girişimiyle, Kadınları Çalıştırma Cemiyet-i İslamiyesi'ni kurdu. Cemiyetin amacı, acil maddi desteğe ihtiyacı olan kadınlara istihdam yaratmaktı. Cemiyet, kısa sürede, 14.000'in üzerinde başvuru kabul etti ve 8.194 Müslüman kadın istihdam etti. Zamanla Osmanlı İmparatorluğu'nun en büyük işverenlerinden biri haline geldi. Karakışla'nın bu çalışması, aynı zamanda, I. Dünya Savaşı yıllarındaki Müslüman Osmanlı kadınının ve cemiyetin detaylı bir incelemesini sunmaktadır.

Tezyid-i Varidat ve Tenkih-i Masarifat, II. Abdülhamid Döneminde Mali İdare

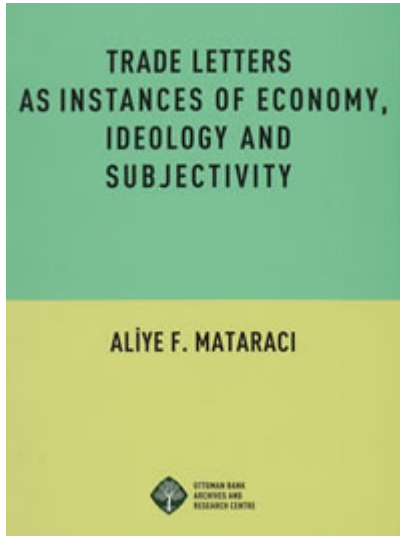
Ö. Faruk Bölükbaşı

İstanbul, 2005
ISBN 975-98125-4-1

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık ve Finans Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2002'de yüksek lisans tezi kategorisinde birincilik ödülü.

Sultan II. Abdülhamid, gerçek anlamda muktedir son Osmanlı padişahıydı. Haleflerinden devraldığı miras devlet idaresinin her alanıyla bizzat ilgilenmesi mecburiyetini doğurdu. Bu nedenle merkezinde Yıldız Sarayı'nın yer aldığı etkin bir idari sistem geliştirdi. En çok itina gösterdiği alanlardan biri de maliyeydi. Zira mali idarenin, maliyecilere bırakılamayacak kadar hayati önem taşıdığına inanıyordu. Bu maksatla kimi kendi başkanlığında, kimi de güvendiği adamların idaresinde kurulan çeşitli komisyonlarla mali idareyi denetleyip, yönlendirdi. Maliye komisyonları, kendisine hazinenin anahtarlarını elinde tutma imkanı sağladığı için hazineye giren veya hazineden çıkan her kuruşun hesabını sorabiliyordu.

Ö.Faruk Bölükbaşı, bu eserde söz konusu komisyonlara odaklanarak II. Abdülhamid dönemi mali idaresinin işleyişini ve komisyonların mali sistemdeki yerini, birinci elden kaynaklara istinaden ortaya koyuyor. Aynı zamanda okuyucuya, imparatorluğun son yıllarının mali panoramasını da sunuyor.

Trade Letters as Instances of Economy, Ideology and Subjectivity

Aliye F. Mataracı

İstanbul, 2005
ISBN 975-98125-5-X

Ekonomi, İdeoloji ve Öznellik Açısından Ticaret Mektupları

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık ve Finans Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2002'de makale kategorisinde mansiyon.

Mataracı Ailesi'nin 20. yüzyıl başındaki ticari faaliyetlerini konu alan makale, erken Müslüman-Osmanlı girişimciliğinin ve 1908-1918 yılları arasında, İttihad ve Terakki hükümeti dönemindeki sosyo-ekonomik koşulların bir incelemesini sunmaktadır. Aile büyüleriyle yapılan görüşmelerden ve 400 ticari mektuptan yola çıkan yazar, mensubu olduğu ailenin ticaret yaşamındaki gelişimini, Hacı Ahmed Efendi tarafından kurulan müessesenin oğullarına geçişini ve Osmanlı'da yeni yaşam şekilleri ve kimliklerin oluşumunu irdelemektedir.

Bir Galata Bankerinin Portresi: George Zarifi, 1806-1884

Murat Hulkiender

İstanbul, 2003
ISBN 975-93692-4-9

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık ve Finans Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2000'de yüksek lisans tezi kategorisinde birincilik ödülü.

Murat Hulkiender'in geniş bir arşiv malzemesine dayanan bu çalışması, Galata bankerlerinden George Zarifi'nin 1850'lerin başında Dersaadet Bankası'nın tasfiyesi ile başlayıp 1880'lerin başında son bulan mesleki kariyerini ele alıyor. Zarifi, Sultan Abdülaziz devrinden itibaren başta Şirket-i Umumi olmak üzere pek çok şirketin kurucusu veya ortağı olarak devletin finansmanında önemli bir rol üstlenmiştir. Abdülaziz'in tahttan indirilmesiyle başlayan siyasi istikrarsızlık dönemi, Zarifi'nin kariyerinde de en önemli devreyi başlatır. Sultan Abdülhamid'le henüz şehzadeliğinde kurduğu ilişki, onu Galata'nın en önemli bankeri haline getirir. Murat Hulkiender, Zarifi'nin 30 yıllık kariyeri vasıtasıyla Osmanlı finans tarihinin en kritik dönemlerinden birine de ışık tutuyor.

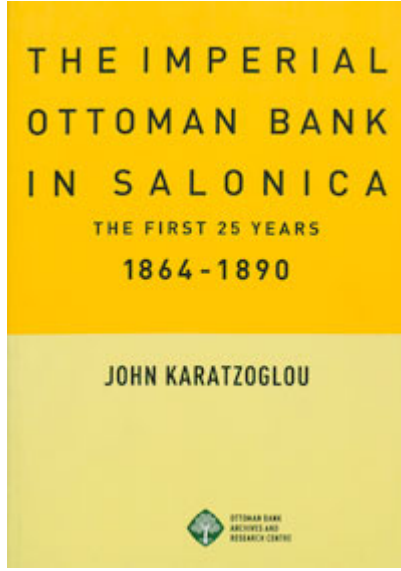
Osmanlı Dış Borçları ve Gözetim Komisyonları, 1854-1856

Şevket K. Akar, Hüseyin Al

İstanbul, 2003
975-93692-3-0

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık ve Finans Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2000'de makale kategorisinde birincilik ödülü.

Şevket K. Akar ve Hüseyin Al'ın bu ortak çalışması, aralıksız devam eden savaşlarla birlikte artan bütçe açığını kapatmaya çalışan ve savaşları sürdürebilmek için kaynak arayan Osmanlı bürokratlarının Düyun-ı Umumiye İdaresi kurulmadan önce, ilk dış borç arayışlarını konu almaktadır. Çalışmanın odak noktası, verilen borçlara kefil olan devletlerin kurulmasında ısrarcı olduğu denetim komisyonları, işleyişleri ve Osmanlı bürokrasisinin bu komisyonların varlığına hangi yöntemlerle direndiğidir. Osmanlı ekonomisinin uluslararası finans piyasalarının boyunduruğu altına girişi, 1854 ve 1855 yıllarında kurulan komisyonların işlevi ve dönemin politik gelişmeleri ile birlikte aktarılıyor.

***The Imperial Ottoman Bank in Salonica:
the First 25 Years, 1864-1890***

John Karatzoglou

İstanbul, 2003

975-93692-5-7

Bank-ı Osmani-i Şahane Selanik Şubesi:İlk 25 Yıl, 1864-1890

Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Avrupa Bankacılık ve Finans Tarihi Birliği ve Tarih Vakfı işbirliği ile düzenlenen Bankacılık ve Finans Tarihi Araştırma Yarışması 2000'de özel jüri ödülü.

John Karatzoglou'nun Osmanlı Bankası Arşivlerinden yola çıkarak yaptığı bu çalışma, 19. yüzyılda Osmanlı Bankası Selanik Şubesi'ndeki atmosferi okuyucuya aktarmaktadır. İmparatorluğun Avrupa kıtasındaki ikinci büyük kenti olma özelliğini taşıyan Selanik, o dönemde Müslüman, Hıristiyan ve Musevi halkın bir arada yaşadığı bir şehirdir. Osmanlı Bankası Selanik Şubesi de, çalışan profiliyle, bulunduğu kent gibi, Osmanlı İmparatorluğu'nun kozpomolit yapısını yansıtmaktadır.